

"Kunnafoni ye jiriba ye min suma te se kunnafonibali ka so"
(Seku Umaru Kuyate)

8

KALAMENE

Kunnafonisében min be bo kalo o kalo ka nesin duguw n'u sigidaw ma u ka
netaa sira kan. Boko seginna, Feburuye 1993
songo : Sefa 20

CAURIS

Mali dɔnni

Senekelaw, bagan maralawani
mɔnnikelaw ka nɔgɔnyeba min
kera taransisiyon kɔnɔna na

Ka ta ntene Desanburukalo tile 9 ka
taa se Juma Desanburukalo tile 13
san 1991, taransisiyon nɛmɔgɔw ye
nɔgɔnyeba dɔ laben Bamako sene,
bagan mara ani mɔnnikan. Nɔgɔnye
in nɛmɔgɔba tunye peremiyemini siri
ye.

Nɔgɔnye in tun sinsinnen be nɔgɔn
kuma nɔgɔnna de kan walasa feere
kerenkerennew ka tige ka nesin
senekelaw, bagan maralaw ani
mɔnnikelaw ka soro yiriwali ma.
O nɔgɔnye kuntilenna tun be fen
saba de kan:

- A fɔlo o ye feere telimaw ka tige
waati kunkurunin kɔnɔ walasa ka
kɔgɔn kεlε an ka dugu ni bugudaw
la walasa dunkafa ka sabati.

- A filanàn o ye ka senekelaw ka
fantana kεlε, ka netaabaara caman
sinsin an ka dugu ni bugudaw la
walasa u ka soro ka yiriwa ni feere
kurawaye minnu be ke sababuyek'u
bo sègen na.

- Feere sabanan be waati jan kan, o
kun ye ka senekelaw, bagan
maralaw ani mɔnnikelaw ka soro
sira lataa ne ni baara caman kelen
ye dugu ni bugudaw kɔnɔ.

O yelemlali in ka kan k'i sinsin
senekelaw ka bi baaraw ani
sinijesigitaw kan.

Mory Dawo ani Seku Umaru Kuyate
Kalamene sebenbagaw Bamako.

Shedenninw mara cogo human

ne 5

An ka jamana

kɔrɔnyanfan gelyaw

ne 4

Alimeti jirinin sənɔli Mali kɔnɔ

OAPF / UTS

ne 2

Musa TARAWELE n'a nɔkan mogow ka kiri

ne 3

YIRI SENE N'A NAFA OAPF / UTS

Melina (alimeti jirinin) seneli Mali kono

Mali woroduguyanfan na an sene kela caman de bë alimeti jirinin sene. Jiri don min falenni ka teli. Ayiwa nafa caman b'a la, barisa a bë ke tabaliw, sigilanw ye ani sojojiriw anitobili ke logo fana ye. Mogo daw b'a buluw di baw ma.

Kolosiliw y'a jira ka fo konin ye alimeti jirinin in kelen kelenna turu metere 3 jiri ni nogn ce ani fana metere 3 jiri siraw ni nogn ce, o tari kelen nafa ka ca siye 6 ka teme kungokono jiriw kan. Nka kungokono jiriw be fen caman were di min te logo ye. Ayiwa a kolosira fana k'an te se alimeti jirinin ladoncogo kojuman la walasa ka nafaw soro a la ni nogo ya ye. Aw b'a soro hali bi mogo daw ma turu, barisa u ma kibaruya soro a kan !....

OAPF/UTS ni OAS (n'o lasigiso bë Sikasoka baara jesinkungokonona lakanali ani ladonni jinini ma) ye jinini ke alimeti jirinin kan walasa a soro ka taga ne. O baara bangera fen min na an b'a fe aw fana ka do soro ola. Nka an b'a jinini aw fe aw k'an kunna foni n'aw ka donta ye alimeti jirinin kan. Nka n'aw b'a fe ka nininkali were ke jiri were kan, aw bë se k'a ci Kalamene la. An te se ka alimeti jirinin kecogo bee n'efo Kalamene boko kelen na.

Alimeti jirinin bë yoromina na

a b'o de fari da.

Alimeti jirinin

Alimeti jirinin t'an fe jiri ye. A bë bo fo Azi jamana kan. Nk a jiri sera k'an ka jamana waati yele maliw kun. Walasa alimeti jirinin ka neko sebe fo sanji binnent ka se milimetere 750 la i na fo Mali woroduguyanfan.

Alimeti jirinin kisew :

Alimeti jirinin kisew te son marali ma. N'i y'u bo san min na, i b'u dan o san kelen bë. Alimeti jirinin minnu ladonnen don, olu de bë den, ayiwa o kelenw de bë ke ceteigew an'an magoje jiriw ye. Alimeti jiriden kogolenw de bë dun, u faraw neremuguma don. Nka minnu fari fininen don kirikiri olu den te dun : alimeti jiri kisew bo cogo ka ca :

Alimeti jirinin kisew bë bo ni bere nun bolel ye walima tigafarabó mansin walima ka buruyeti falen kabakuru la k'o boli jiri kisew kan. O bë ke OAPF la.

Aw yere bë se ka feere werew tige minnu te ninnu si ye.

Yanni aw ka alimeti jirinin kisew jalaw dan, u bë daji tile kelen. Kisew kelen kelenna bë se ka falen jiri fila la.

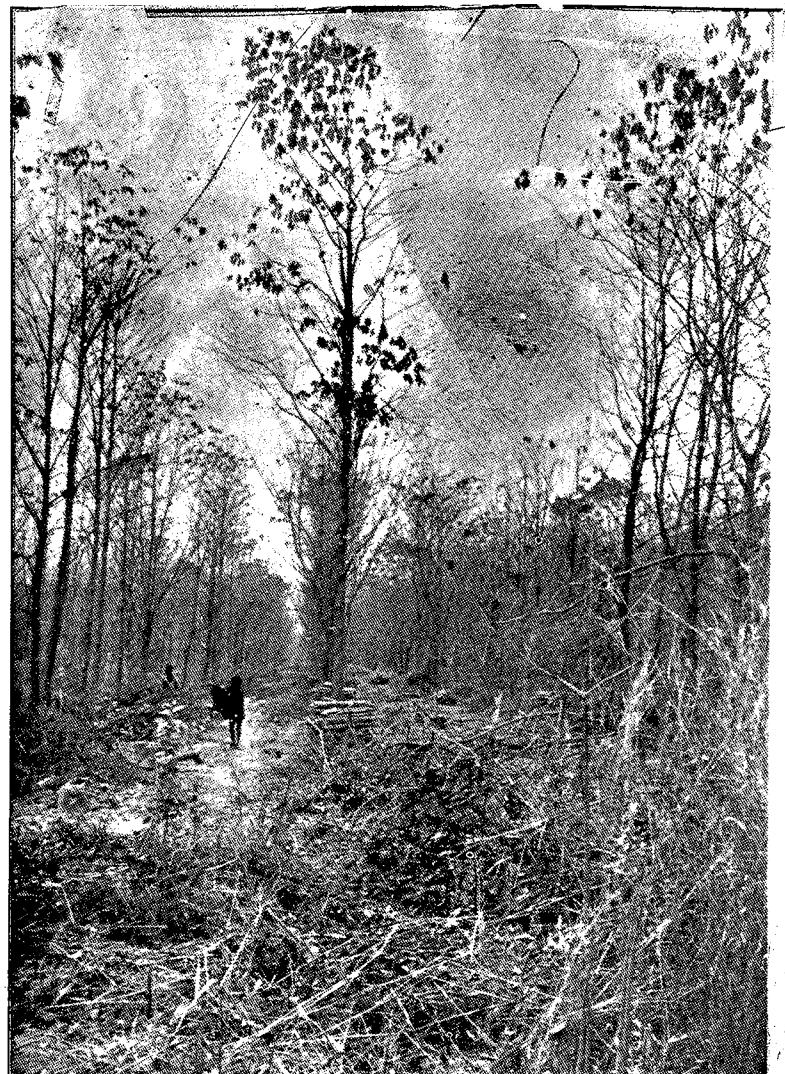
Alimeti jirininw ladon cogo an'u turu cogo :

Alimeti jirininw bë se ka ke pepiniyéri ye, u bë dan walima o kera manannin kono walima dugukolo la.

O baara geleya ye minen ko ye ni ji ko ye. OAPF/UTS ka kosanna baaraw y'a jira ka foko alimeti jirinin kisew be dan i na fo tiga dan cogo. Walasa awka jiri kisew ka falen, aw bë se ka kise duuru walima tan don digen kelen kono. Fen min ye manannin kono jiri falennenw ye olu janya ka kan ka se santimetere 20

de la walasa k'u bok'uturu. Ni mogo min b'a fe ka jiri turu zuwenkalo laban na, mekaloo damine ka kan ka soro o ka pepeniyeri labennen don. Barisa o waati b'a soro pepiyéri jiriw yesantimetere 20 soro. Nka n'aw ka pepiyerijiriw ye santimetere 20 soro, n'aw y'ukuntige, o bë dëb'aw ka soro la.

Nin ye:
Jonni Andersonni O.A.P.F / UTS Bamako
ani Umaru Senu
ka seben ye

KIBARUYAW

Fali sara boci banna wa?

te nafole ko kiri nata la

Musa Tarawele n'a nōkan mōgōw ka joli bon kiri tigera feburuyekalo tile 12 san 1993.

Kiri tige mōgōgo, Male Jakite ka kuma kuncéra ni kan min ye o de file:

Mōgō minnu ka kankaka faga

Musa Tarawele: Jamana

- 1 - Umaru Kanute: Politikitōn mōgōgo kōrō
- 2 - Namanto Jara : Minisiri kōrō
- 3 - Suleyimani Danbele : Minisiri kōrō
- 4 - Mohamedi Talibe Sumare: Politikitōn mōgōgo kōrō
- 5 - Amadu Boré Diko :

- nafole ko kiri la
Gufereneman mōgōgo
kōrōw
- jango Sisoko
  - Cenan Kulubali
  - Seku Umaru Dunbiya
  - Zeni Mulaye
  - Mulayi Hayidara
  - Sanbu Sumare
  - Abudulayi Amadu Si

- Janka Kaba Jakite
- Amara Danfaga
- Mōnzon Keyita
- Buyi Sibi
- Sidiki Jara
- Masaran Konate
Sariya ye minnu nō minne, o sariya kelen fana y'a jira k'u bē se ka weele bila kiri so ma walasa segin ka ke joli bon kiri kelen in kan. N'an ye jatemine ke awoka Magati Seyi ka kuma kan, Musa n'a nōkan mōgōw n'u ka awokaw b'a fe k'u se ko bēe de ke walasa u ka kunkorōta sōro ninkiri in na. N'an ye jatemine wēre ke, nin kiri in bē boli Mali bēejefanga taga cogo kan: N'a y'a sōro kiritigelaw y'u ka baara ke Mali sariya dōrōn de hukumu kōno, bēejefanga waleya cogo bēna o jira.
N'a yēre y'a sōrokiri ma tige sariya sira kan, bēejefanga kelen in taamasen bēn'q jira.

Yanni kiri filanan ka kun bo, an bē weele bila malidenw ma walasa bēe k'u joyorōfa bēejefanga ko in na, barisa fali salenté boci bannen ye de

Mori Dao -

Seku Umaru Kuyate
kalamēne sebenbagaw - bamako.

Peresidan kōrō.
Usumani Kulubali: Jamana
keleke cew mōgōba kōrō
Mamadu Kulubali: Jamana
lakanali minisiri kōrō
Seku Li.: Jamana marali
n'a duguw nētaa minisiri
kōrō
Mōgō minnu bilala, n'u sen

- Politikitōn mōgōgo kōrō
6-Seku Minanju Tarawele:
Politiki tōn mōgōgo kōrō
7 Nuhunzo Jara : Politikitōn
mōgōgo kōrō
8-Faginba Diko: Politikitōn
mōgōgo kōrō
Mōgō minnu fana bilala nin
kiri in senfe nka u sen bē
- Lala Si
  - Amadu Dēmu
  - Ñolo Tarawele
  - Morifin Kone
  - Abudulayi jalo
- Politikitōn mōgōgo kōrōw
- Jibirili Jalo
  - Filifén Sisoko
  - Dirisa Tarawele

TAABOLO

Burudamew ka jekulu labenni cogo

Burudamew fe yen, nafa soro baaraw nesinnen be bagan yaala de ma. Balimaya de y'o nafa soro baaraw sinsinbere ye.

Korolen, Burudamew tun tilalen be nin cogo in de la: horonw, kelleke cew, jow ni namakalaw. Jinini min ker'kan, o bangera ni dönniya caman ye. Nka a ka ca a fe, jininkelaw b'u sinnsin baara kerékerénen minnu kan, olu ye yoro kelen ani siya kelen jinini ye.

Kuntillenna kelen de b'o jinini baaraw la. Tuma caman u be tali ke farafinw mara cogo kan nansaraw fe walima fanga sinsin cogo kan.

Nin kolosiliw b'a jira ko jininkelaw ka kan ka yelemali don u ka baara dabaliw tige cogo la walasa jinini latikaw be ka ke farafinna jekuluw kan. O hukumu kono, Burudamew ka jekulu labenni be tali ke mogow kecogo kalanw kan. Hali ni jekuluw kecogo kalan sinsinnen be ka temesiakalan walima hadamaden kalan kan, k'a sababu ke a ka baara sinsinnen be mogow were ka gafew la, a baara nogoyalen te tuma bee. Jekuluw kecogo kalan sinsinnen be kalanjekan, o la sa a kere donnem be dugukonona jininkaliw ma n'olu ye siya jininkelaw ka baara ye. Kolosili y'a jira ko jekuluw kalanbaga ka gafew be tali ke an ka kokorow kan. O kalanbaga b'a ka donta de fo jamakulu ka kokorow kan. A kuntillenna ye politiki sira ani jinini siratigye ye (n'a be f'a min ma «siyansi» nansara kann) ka nesin farafinna ma.

Jekuluw ke cogo koro kalan kumaba n'a ficihin ka kan ka sinsin koko row kan. Ola sa, ko koro kalan minnu ye siya kalan hadamaden kalan ani politiki kalan be tali ke farafinna

kokorow kan i na fo farafinna mara cogo koro, a ka kan horonya tile an'a mara cogo kura nansaraw fe. O kokorow be tali ke kow kan minnu temena nansaraw ni farafinna ce, o temelen ko, farafinna jekulu yerew dama ni jogon ce.

Burudamew ka jekulu labenni cogo politiki ani mära sira kan. Burudamew ka duguba ye buguda ye n'a be f'a ma nansara kan na ko «farakisyon». Buguda ye ga caman faralen ye jogon kan n'u be benba kelen na. Ayiwa,

gaw ni gadenw walan walannendondosebe buguda in de kono.

Burudamew gaw faralen be jogon kan ka ke kanpeman ye. Ogaw ye buguda kelen ye, ayiwa u b'u ka jenamaya ke jogon fe. Kanpeman in bulon tigi de ye buguda nemogo nonabila ye.

Burudamew ka jekulu tila cogo Burudamew tilalen be kerékerényaala kulu 3. O tilali baju faamu ka gelen. O kulu 3 ye: horonw ka gelen. O kulu 3 ye: horonw, kelleke cew ani jow. O tilali waleyali kera

sababu ye siya jinini kelaw y'a jira ko Burudamew ka jekulu labenni cogo sinsinnen be jonya de kan, nka o kuma ye nansaraw ka miirinata ye. Tine latika la nansaraw tun tilalen be cogo minna o file: mansakew, dönnikelaw ani baarakelaw. Nka danfaraba b'u fila ni jogon ce, barisa Burudamew ka jekulu tila cogo sariya ka ca ni nansaraw ta ye. Nka lahala min be y'u fila kan o ye: mogo damado kelen be ka jamakulu mara u yere ka soro ko so.

Adama Sidibe
Seyibane Kulibali

YELEKO (Terice saba...)

N'i ye boci jurudon korokara la, iy'a don a tigi la.

Najugu ma se ka jine Jelikemogo ye min k'a la sordasikoroholo ka dafeje ko la.

Don do, tilegan fe, tuma min na ni terice sabaw be mansala Sunkalo ka so, Najugu girintobora aka so kono k'i kanto :

- N furucew, baronin be n bolo ka f'aw ne na
- O ye baro duman jumen ye ? Ne Jelikemogo y'i ne yamaruya !
- Nin kera Jelicekoroba do de ye n'a tun be weele ko Jeli Fode.

Jeli Fode n'a ka denbaya de wulila k'u be taga a jatigice segere a ka buguda la.

Taama sira fe, negeso tigi do kunna u la :

- Aw ni ce, aw ni taama. Cekoroba, aw bena se ba min ma, Jeli togo te fo yen, barisa n'i ye Jeli min togo fo yen, a be sa.

O kuma folen, Jelicekoroba ko :

- Bee ka se i da la sanni an ka ba in tige.

Waati min na n'u donna kulun kono k'u be ba tige, cekoroba togoemann y'i ne corolen to jegew la ka fo :

- Togoman, Togoman, i te jeges do mine ka di ne ma ?

- Eee ! a ye fobali fo ! Ayiwa togoman, i yere Jeli Fode ficihin.

Jelicekoroba dence folo ko :

- Eee Buwa ! i sonna k'i togoman togo fo yan ? wa i yere Jeli Fode koroba.

Seku Umaru Kuyate.

- Ahan ! Ahan ! a kera jenna ye ! wa i n'i ba ani balimamuso aw yere Jelimori, Jelisansan ani Jelisira.

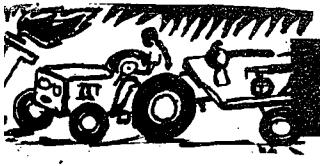
Somono ce y'a ta ke yele de ye fo k'u se dankan do in na Ka tila k'i kanto :

- Jeliw, nin dankan in te Jeli faga dankan ye, o be nefe.

Nin baro in kofe, Sunkalo ni Sanba yelela Jelikemogo la.

Nka Jelikemogo ko : ni binjenni ma ban, ton kana taa ton sanga fo de !

Ni Ala sonn'a ma, anben'a tofekalamene boko nata la.

SENÉ KA JI

Shedenninw lamara cogo funteni na

N'aw b'a fe ka shëe caman mara, a jininen don aw ka shedenninw mara funtenima yoro la. Dogo kun folow la aw be se k'o funtenima yoro dilan (i na fo so) k'u bila o kono.

Shedenninw lamara cogo funteni na

A be soro aw yere ye shëba kolosi a ka shedenninw ladon na. O be waleya nin fen minnu ye, olu file: shëba be yaala ni shedenninw ye walasa ka dumuni ni ji d'u ma. Su fe ani nene waatiw la, shëba b'i biria denw kan. Ni fen b'a denw no fe (i na fo kono min be weele ko sege) a b'i biri u kan.

Funtenima yoro nafa

Funtenima yoro dilanni be seka funteni laseshedennin 10 ka taa se 12 ma. Yanni aw be shedenninw san, k'a b'u mara, a ka soro funtenima yoro labennen b'aw bolo. O yoro (n'a be

weele nansara kan na «Kuwezi») be ke sababu y'aw bolo ka fedenninw mara dogo kun 4 ka taa se 6 ma.

Funtenima yoro dilan cogo

Aw be se k'aw ka funtenima yoro dilan aw yere ye. A be dilan ni fen minnu ye, olu file: jiri kesu walima bo kesu ani giriysi. Funteni marayorokakankasorokesu in na walasa nene kana k'a kono.

Shedenninw mara cogo ka ca funteni na. Aw be se ka kur'an walima lanpa mene a kono. O songo walima o baara be se ka caya aw ma. Aw yere be se k'aw ka yoro dilan min be ke sababu ye ka funteni lase shedenninw ma. O be dilan ni fen minnu ye, olu file: Aw be nege bidon do jini min janya be santimetere 20 bo, a kono na fana ka kan ka se santimetere 15 ma. Aw be

woficinuw bo bidon in sanfe n'a duguma walasa fijne ka se ka don a kono. Aw be bidon in fa ni finfin ni jiri mugu walima ni malo buye. A jininen b'aw fe, aw ka wo do bila funtenima yoro sanfe walasa finfin in ni tasuma in ka don o fe. Funtenima yoro in ka kan ka ke bugu tufa cogo ye walasa shedenninw kana se k'uoasanfe. Ayiwa a jininen b'aw fe aw ka funtenima yoro lamini ni giriysi ye walasa shedenninw kan'u yere jeni funtenima yoro in kalama na. N'awy'aw ka funtenima yoro in dilan ka ban, aw b'a sigi aw ka shedennin mara buwati in kono.

Shedenninw mara cogo funtenima yoro kono :

Shedenninw be mara cogo minnu na, olu file : Yanni aw ka shedenninw bila buwati in kono, a jininen b'aw fe aw ka tasuma mene funtenima yoro in kono nege

je 12 nege na walasa buwati ka kalaya. Ayiwa, shedenninw donnen buwati in kono, aw be kolosili ke n'a sora la nene walima funteni b'u la kosebe. N'u be se mossonni be nege kan, o b'a jira ko nene b'u la. Nka n'aw y'u slobolen ye funtenima yoro in na, ob'a jira ko funteni ka jugu. Nka n'u jenselen don buwati in kono, o b'a jira ko funtenima ka fis. O be ke sababu u be walawanwal kosebe.

Ni nene b'u la, aw be do fara funteni kan walima aw be kesu in dabugu ni borew ye. Haliaw be se ka nege Juruw bila kesu in kono.

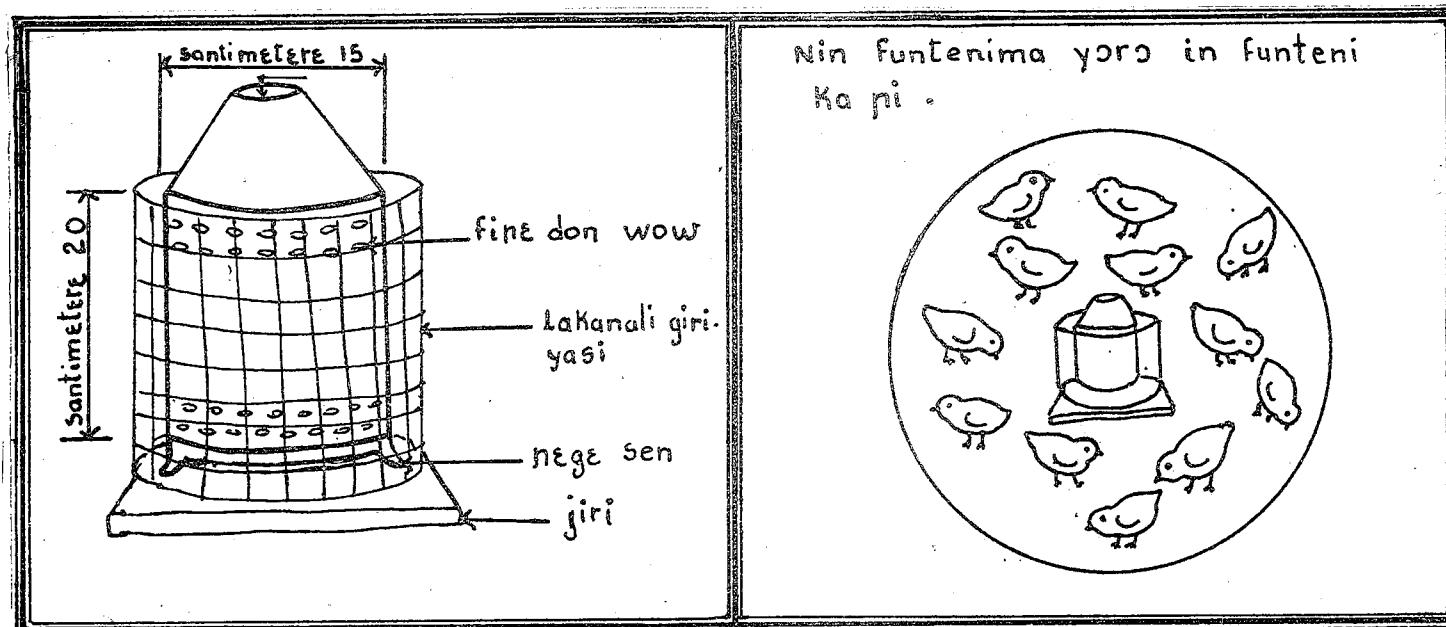
O kofe, aw be to ka do bo funteni in na walasa shedenninw ka deli waati yele maliw la doko kun naaninan na.

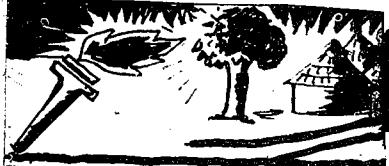
Walasa aw ka lafiya soro shedenninw maraii cogo la funtenima yoro kono, a jininen b'aw fe, aw ka shedennin baara in ke funteni waati.

Sheew marali nafa ka ca

A foloye shefan dumuni ye, A filanan ye shesogo dumuni, A sabanan y'u feereli ye.

R.R.R.P.D.

DUGUW N'U SIGIDAW LAMINI

Kurukorokotu Fanfan

Abe foko mogote yiriwa a jujon ko. A be fo ko korelen te mogo min na k'o tununen don. A be fo fana ko kunun te mogo min na, ko sini t'o ye.

An be se k'an ka ko korew d'on cogo jumen ? An be sek'an binisini d'on cogo jumen ?

An b'an mansaw ani jeliw ani minnu yaalala lamen. An be se ka d'oniya sorc an ka korelenw kan gafew ni tarikiw kono.

Nin d'oniya sira bee kafisa, nka dan b'u ka d'oni na, barisa an hakili t'u bee la. Ofana bolen, ko kuraw fana be gafew kono.

Fen min be korelenw dafa o ye fen korew kalan ye. Korelenw ni fen korew be taga n'ogon fe.

An ka korelenw de kera sababu ye an be kunnafoni sorc kewale korew la.

Kurukorokotu fanfan t'o waleya, barisa fosi t'a jira an na ko fen korew b'a kono. O bee kofe, kurukorokotu fanfan in n'ogonna ka doce fen korew la an ka jamana kono. Korelen kalan in y'a jira ko fen caman be kurukorokotu fanfan in kono. An ma se ka d'oniya min sorc an ka

korelenw la, an b'o sorc korelenw kalan na. Hali an ka korelenw kalanni b'o waleya.

Jinili kera cogo jumen kurukorokotu fanfan kan?

San 1950, fen korew ninila do n'o togo ye ko Sizumosiki, ye jinili do ke fanfan in kan. A y'a kono sen. Dugukolo sanfela la, a ye folo mogow ka baarake minen caman labo. Olu ye : bogu daga cilenw, n'e g'e m'a f'e n'w, kabakuru leselenw, kolow, wuuguw ani keleke minen caman ani finfin.

Nege fenw y'u ka kossanna minen dilannenw ye. O nege fenw be dugukolo sanfe.

Dugukolo jukoro, u ka fen korebaw be yen. Olu ye kolow kabakuru leselenw n'a n'ogonna. A k'losira k'a jira ko yele malo donna folo mogow ka baaraw la an'u ka nemaya kono. Kurukorokotu fanfan in n'ogonna ka doce fen korew la, nka a ko d'onnent.

Fen kore minnu b'a kono, olu si hake be d'on ni kariboni 14 de ye. Ni fen korew ni kariboni be n'ogon kan, o be ke

sababu ye an b'u si hake d'on.

San 1992, fen korew ninila do bora Ameriki jamana na, n'o ye Maki Donali ye. Aye sangali do ke kurukorokotu fanfan kono. A ye jinili ke ni kariboni 14 ye. A ka jinili y'a jira ko dugukolo sanfela in si hake be san 520 be kasoro Nabila Isa ma

wolo Dugukolo min dani b'o kan, o si hake ka ca ni san 10.000 ye, kasoro Nabila Isa ma wolo.

N'Ala sonna ma, an b'ena do fo kurukorokale fanfan kan sine were. An b'aw ka jininkaliw ne file.

Jonne Anderisonni.
O.A.P.F/U.T.S.

Boko sorci songo :

MALI

kalo Wooro	sefa	120
San kelen.....	sefa	240
farafina		
kalo wooro.....	sefa	240
San kelen.....	sefa	96
farafina kofe jamanaw kalo wooro. sefa	960	
San kelen.....	sefa	1920
Demeli sanni : .....boko kelen sefa		60

Boko jenseññemogo : Boko KEYITA

Boko jenseññemogo kankorosigi : Seyibane KULIBALI

sebenññemogo : Mori DAWO,

sebenññemogo filanan : Cemoko JALO

sebenñekulu : Seyibane KULIBALI, Bobo KEYITA

Baba SISUMA Mori DAWO, Seku Umaru KUYATE Darahamani Ma YIGA

Boko cekala : Bobo KEYITA

Boko sebenw n'ebabaga : Seku Umaru KUYATE ni Baba SISUMA

jawkebaga : Karimu JALO

Boko labenyoro : Kibaru

Boko sebenyoro : Kibaru

Boko hake min bora : 5.000

Boko sigiyoro : Kati

Boko lasigiso : Kolo togo be so min na Tomikorobugu

Bamako

BP : 3041 walima 2805.